

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Granlund, J. (2021) Tokasa-hanke pyrkii ratkaisemaan kansainvälisten opiskelijoiden työllistymisongelman. Virke, 2021:3, s. 28-30.

TOKASA-HANKE PYRKII RATKAISEMAAN KANSAINVÄLISTEN OPISKELIJOIDEN TYÖLLISTYMIS- ONGELMAN

Suomalainen yhteiskunta kärsii työvoimapulasta lähes kaikilla aloilla. Ratkaisua haetaan kiivaasti ulkomaalaisista työntekijöistä, mutta heidän työllistymisensä esteeksi nousee usein riittämätön kielitaito. S2-opetuksesta on siis tullut tärkeämpää kuin koskaan. Tämä on huomattu myös ammattikorkeakouluissa.

TEKSTI JOHANNA GRANLUND KUVA PIXNIO

Ammattikorkeakoulujen englanninkieliset koulutukset ovat saaneet julkisessa keskustelussa osakseen paljon kritiikkiä. Niiden kansainväliset opiskelijat eivät työllisty eivätkä jää tarpeeksi usein Suomeen valmistumisensa jälkeen.

Työnantajan näkökulmasta syy on yleensä puutteellisessa suomen kielen taidossa: *Kotona Suomessa* -hankkeen valtakunnallisessa kyselyssä ilmeni, että vain neljännes yrityksistä on valmis työllistämään maahanmuuttajan, jolla ei ole sujuvaa suomen taitoa.

”Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama TOKASA-hanke syntyi osaltaan tämän ajatuksen pohjalle”, kertoo hankkeessa työskentelevä suomen kielen ja viestinnän lehtori Mari Touronen Tampereen ammattikorkeakoulusta. Touronen on laatinut TOKASA-koulutuksia varten S2-opetus-

suunnitelman, jossa suomen opinnot läpäisevät ammattiaineiden opinnot. Hän myös toimii ryhmien omana S2-opettajana.

TOKASAssa suunnitellaan, kokeillaan ja järjestetään sairaanhoitajakoulutusta kaksikielisesti siten, että ulkomaalaistaustaiset opiskelijat opiskelevat rinnakkain sekä englanniksi että suomeksi. Opetus alkaa englanniksi, mutta suomen osuutta lisätään tasaisesti läpi opintojen niin, että opintojen lopussa tavoitteena on Valviran sairaanhoitajalle määrittelemä suomen taitotaso B1.

Yksilöllisesti ja kielen osaaminen edellä

Kansainvälisten opiskelijoiden työllistyminen on katsottu tärkeäksi erityisesti hoitotyön koulutuksessa, koska työvoimapula alalla on huomattava,

ja sen odotetaan pahenevan lähivuosina. Valmistuneen sairaanhoitajan osaaminen on globaalia, ja Suomessa pätevöityneen hoitajan on helppoa siirtyä töihin myös ulkomaille.

”Kaksikielisessä koulutuksessa opiskelijat pyritään kohtaamaan yksilöinä, ja koko koulutuksen ytimessä on S2-opettajan kunkin opiskelijan kanssa tekemä henkilökohtaistamissuunnitelma”, Mari Touronen TOKASasta kuvailee.

Opintojen alussa selvitetään tarkemmin opiskelijan vahvuuksia ja hänelle parhaiten soveltuvia tapoja oppia. Opettaja ja oppilas myös tutustuvat toisiinsa, sillä S2-opettaja kulkee opiskelijan rinnalla läpi opintojen.

”Tarkoitus on, että jokaiselle opiskelijalle tehdään oma kielenoppimisen polku: joku aloittaa ihan nollassa, kun taas toinen on voinut jo asua Suomessa vuosia. He eivät hyödy samojen S2-kurssien käymisestä vaan tarvitsevat juuri omaa osaamistaan parantavaa opetusta ja ohjausta”, Touronen sanoo.

Mervi Kastari on väitöskirjatutkija Jyväskylän yliopistosta. Hän toimii myös ohjaajana Tampereen korkeakouluyhteisön maahanmuuttajataustaisia hakijoita ja opiskelijoita neuvovassa SIMHE-palvelussa.

Kastari korostaa niin ikään ohjauksen merkitystä: ”Kielenoppimisen ohjaus on opetuksen ja

kielitaidon kehittymisen seurannan ohella keskeistä tukea, jota kielenoppijalle voidaan antaa. Kielen oppiminen on pitkä ja usein työläskin prosessi, joka vaatii motivaatiota ja sitoutumista. Ohjauksella voidaan tukea ja pitää yllä edistymistä ja auttaa kielenoppijaa löytämään itselleen sopivia etenemisen tapoja.”

Sairaanhoitajan työ on vahvasti normitettua kirjaamista ja moniammatillisuutta sekä vaihtelevien kielellisten rekisterien hallitsemista ja vaihtoa. Hoitajan tulee osata viestiä sujuvasti niin formaaleissa kuin epäformaaleissakin hoitotyön tilanteissa. Kliininen ja kielellinen osaaminen ovat yhtä lailla tärkeitä, eikä työtä voi tehdä ilman toista.

TOKASAn opetussuunnitelmaan on kirjattu 23 opintopistettä suomen opetusta, minkä lisäksi kaikkiin ammatillisiin opintoihin sisällytetään myös suomen opetusta. Integroinnin avulla ammatillinen kielitaito kehittyy rinnan ammatillisen osaamisen kanssa, ei vasta aiemmin hankitun kieliosaamisen päälle.

”Integrointi opettaa erilaisen suhtautumisen kieleen ja antaa mahdollisuuden oppia kieltä eri aistein,” kuvaa Mari Touronen.

Sairaanhoitajakoulutuksesta kolmasosa on harjoittelua. Siltä Touronen odottaa paljon.

”Työpaikkaohjaajan on tärkeää ohjata myös kielenoppimista työpaikalla ja huomata opiskelijan onnistumiset ja kannustaa. Harjoittelussa syntyy silloin kokemus pärjäämisestä suomen kielellä, jolloin opiskelijan kielellinen itsetunto paranee. Myös monikielisyyden hyväksyminen auttaa: tärkeintä on tulla molemmin puolin ymmärretyksi, jotta käsillä oleva tilanne etenee haluttuun suuntaan. Englantia voi käyttää apukielenä tarvittaessa ilman, että se koetaan epäonnistumisena”, hän sanoo.

Kielitietoisuuden asialla

Ammattiaineisiin integroitua S2-opetusta on siis paljon, eikä suomenopettaja ehdi millään mukaan kaikkialle. Mikä siis neuvoksi?

”Osavastuu kielenoppimisen huomioimisesta on myös ammattiaineiden opettajilla. Heidän pitää osata tukea omassa opetuksessaan myös suomen osaamisen kehittymistä”, Touronen sanoo. Myös Mervi Kastari painottaa kielenopetuksen ja ammattiaineiden yhdistämisen merkitystä. ”Tilanteinen kielenoppiminen on tehokasta, ja esimerkiksi ammattialakohtaisen kielenkäytön oppiminen käy meillä kaikilla kieliympäristön tilanteissa toimien”, Kastari toteaa.

TOKASA järjestää kielitietoisuuskoulutusta hoitotyön opettajille ja työpaikkaohjaajille sekä TAMKissa että TOKASA-hankkeen toisessa am-

mattikorkeakoulussa Metropoliasissa. Hankkeessa tuotetaan myös koulutusvideoita, jotka tulevat viimeistään hankkeen lopussa kaikkien hoitotyön kouluttajien ja työyhteisöjen käyttöön.

”Ammattiaineen opettajan ei tarvitse tietenkään muuttua kielenopettajaksi, mutta oman alansa kielen asiantuntijana hänen tulee olla tietoinen käyttämästään kielestä. Tarkoitus on kehittää integroitujen opintojen aikana myös opiskelijoilla sellaisia valmiuksia, että he osaavat ja pystyvät oppimaan lisää kieltä vielä valmistumisensa jälkeen työssä ja siis ottamaan vastuun kielenoppimisestaan. He myös osaltaan vievät kielitietoisuutta työyhteisöihin”, Touronen kuvailee.

Mervi Kastari vahvistaa, että kielitietoisuus lisää niitä kieleen liittyviä havaintoja, joita tilanteissa voidaan tehdä: ”Miten asia sanoitettiin, mitä kielen muotoja käytettiin? Onko niissä jotain, mitä itsekin haluaisin käyttää? Jos liikkuu vain ymmärtämisen tasolla, asiat jäävät mieleen, mutta itse kieltä ei ehkä yhtä paljon”, avaa Kastari. ”Jos sen sijaan havainnoi asiasisällön lisäksi myös kieltä, on mahdollista kehittää kielitaitoaan tehokkaammin. Koska nämä voivat joskus yhtäaikaisena suorituksena olla liian vaativia, opetustilanteissa voi miettiä, voitaisiinko joitain tilanteita joskus vaikkapa nauhoittaa, videoita tai käyttää kirjallisia materiaaleja, tai ihan tilanteessa pysähtyä tarvittaessa tarkastelemaan jotain kieleen liittyvää asiaa.”

Kohti vahvoja ammattilaisia

TOKASAn ensimmäiset opiskelijat aloittavat opintonsa alkuvuodesta 2022. Tarkoitus on, että he valmistuvat tavoiteajassa, kolmessa ja puolessa vuodessa. Millaisena Mari Touronen näkee heidän tulevaisuutensa?

”Toivon, että he voisivat itse valita, millaiseen paikkaan työllistyvät, että he saisivat tehdä työtä, johon ovat motivoituneita ja jota ovat tavoitelleet niin, ettei heidän kielitaitonsa olisi este. Viestini sekä koulutuksille että opiskelijoille on, että ymmärrettäisiin, että kielitaito on osa ammattitaitoa. Se kehittyy, kuten ammattitaitokin kehittyy aina uudessa työssä.”

Mari Touronen (kuva: Mari Touronen)